

מחמדי התורה

גליון תורני
בפרשת השבוע

גליון י"ט
פרשת כי תצא

"חמדת ההלכה"

רב או אב אם יכולים למחול על כבודם או בזיונם

בתוה"ק
בפרשתו
(כב-א) לא תראה שור
אחריך או את שיו נדחים
והתעלמות מהם השב
תשיכם לאחריך.

דרשת חז"ל לזקן ואינו לפי כבודו

ודרשו בזה חז"ל (ב"מ ל.) והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כגון כהן והוא בבית הקברות, זקן ואינו לפי כבודו. **והמחבר** (ס' רס"ג ס"א) מצא שק או קופה אם היה חכם או זקן מכובד שאין דרכו ליטול כלים אלו על ידו אינו חייב ליטפל בהם.

פלוגותת הראשונים אם הזקן רוצה להחזיר האבידה

אולם שם (סעיף ג') נחלקו המחבר והרמ"א אם מותר לזקן ואינו לפי כבודו להחזיר האבידה באם הוא רוצה לפנים משורת הדין **דדעת המחבר** כמשמעות דברי הרמב"ם (פי"א מהל' גזילה ואבידה הי"ז) דאדרבה ההולך בדרך הטוב והישר ועושה לפנים משורת הדין מחזיר את האבידה ואעפ"י שאינה לפי כבודו, **ודעת הרמ"א** בשם הר"א"ש (ס' רע"ב) דאסור לו להחזיר האבידה דאינו לפי כבודו, אלא אם רוצה יוכל לשלם מכיסו.

ביאור האחרונים בטעם הפלוגותא

וכתב הבי"י (כאן) בטעם הפלוגותא דמקור שי הרמב"ם הוא מהא דאיתא בסוגיא דהתם (ל:) דרבי ישמעאל שילם מכיסו כדי שלא יצטרך לטעון דבר שאינו לפי כבודו, וביאר דבריו בשו"ת פרי יצחק (ס' נ"ו) דהא לשי הר"א"ש דאסור לו להחזיר אפ"י לפנים משורת הדין מהיכי תיתי שיצטרך לשלם אלא ע"כ דהוא כשי הרמב"ם דאם רוצה יוכל להחזיר ולכך ר' ישמעאל שלא רצה לטעון שילם לפנים משה"ד.

קושיית האחרונים דמ"ט אסור הא רב שמחל על כבודו מחול

והקשו הפרישה (ס' רע"ב) והחת"ס (שבועות ל.) ובקובץ שיעורים (כתובות אות מז) על שיטת הר"א"ש והרמ"א דמ"ט אסור להחזיר האבידה בזקן ואינו לפי כבודו, הא קי"ל (קידושין לב:) רב שמחל על כבודו, כבודו מחול. **ותירצו** ד"ל דס"ל להרא"ש כשי הריב"ש (ס' ר"כ) בשם הראב"ד דעל בזיון אין הרב יכול למחול, וה"נ כאן בזקן ואינו לפי כבודו טעם האיסור כיון דהוי בזיון.

פלוגותת הפוסקים "רב" אם יכול למחול על בזיונו

וכדברי הריב"ש שאין הרב יכול למחול על בזיונו נקטו עוד כן להלכה בתרומת הדשן (ס' קכ"ז) ובגליון מהרש"א (יו"ד ס' רמ"ב סל"ב), ובכנה"ג (ס' ר"מ אות מ-מ"א) בשם ספר צפית המים פרשת משפטים, והחיד"א בברכי יוסף (ס' ר"מ סק"ח) הביא שכ"כ השאלות (פר' משפטים ס' מ"א) וכ"כ בטורי אבן (מגילה כח.) ויעו"ע בשו"ת חות יאיר (ס' ר"ה).

פלוגותת הפוסקים "אב" שמחל על בזיונו אם מחול

ונחלקו הפוסקים אי אב שמחל על בזיונו, בזיונו מחול, דבטורי אבן הנ"ל כתב דאפשר דגדול כבוד הרב שאינו יכול למחול משא"כ האב יכול למחול אפ"י על בזיונו, אולם החיד"א הביא מספר מנחה בלולה (פר' משפטים) שכתב ג"כ כדברי הטורי אבן, והקשה עליו דכל המקור דבזיון שאני מכבוד הוא מדברי הריב"ש הנ"ל והוא כתב להדיא שם דאף אב אינו יכול למחול על כבודו, וכ"כ הכסף משנה (פי"ז מהל' ת"ת ה' ו') וכ"כ הכנה"ג (ס' רמ"ד אות ט').

והמנחת חינוך (מצוה מ"ח), וכ"כ בלימודי ה' (לימוד ג"ז) שהאב יכול למחול אף על בזיון, ובשו"ת בית יצחק (יו"ד ס' קנ"ט אות י') נתקשה בזה הא מפורש יוצא מדברי הראשונים והפוסקים ומדברי השאלות דאף אב אינו יכול למחול על בזיונו יעו"ש מה שביאר באריכות נפלאה.

המוצא מציאה בשבת אי
אמרינן שיחזיר משום
עדל"ת

וראיתי ביד המלך (הל' גזילה ואבידה פי"א הי"א) שעלה ונסתפק באם אחד מצא מציאה או שהמציאה הוא דבר מוקצה או שהמציאה הוא

חוץ לתחום, ואינו יכול להמתין לקחת זה אחר השבת מי נימא דהעשה דהשבת אבידה דוחה הלאו דשבת וחייב לטלטלה, או דנימא דלא דחינן לאוי דאיסורא מקמי עשה דממונא, ובאמת כבר הסתפק בזה בשו"ת חת"ס (או"ח ס' פ"ב) שהבא ראה מדברי הרשב"א דסבר מותר להכריז על אבידה בשבת דהוי חפצי שמים יעו"ש באריכות.

תליא בש"י הרנב"ר והרבינו יהוסף

וכתב ביד המלך דתליא בפלוגותת רש"י ורי"ף והרמב"ם שכתבו דטעם דכהן והוא בבית הקברות אינו מחזיר האבידה דטומאת כהן הוא עשה ול"ת והשבת אבידה הוי רק עשה, והרב המגיד כתב דהטעם הוא כיון דלא הוי בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה והרי הוא כפלוגותת הרנב"ר והרבינו יהוסף בנמוק"י שם.

ולדעת רש"י ושאר הראשונים הנ"ל דטעמא רק משום דטומאת כהן הוי עשה ול"ת הרי דאילו הוי ל"ת גרידא דחי ה"נ גבי השבת אבידה בשבת דחי, ולדעת הרב המגיד דלא הוי בעידנא ה"נ כאן בשבת לא הוי בעידנא ואסור.

להלכה אסור דאף הבעלים היה אסור לחלל שבת מפני ממונו

אולם כתב דלהלכה ודאי אסור להחזיר האבידה בשבת ואע"ג דאמרינן בכל זוכתא עדל"ת, מכל מקום יש לומר דכיון דאפילו הבעלים של החפץ בעצמו היה מוצא אבידתו היה אסור לחלל שבת בשביל הצלת ממונו ה"נ ודאי אדם אחר שמוצא אינו חייב להחזיר לו, ובשמירת שבת כהלכתה (פ"כ ס"ק כ"ח) הביא דבר זה משמיה דהגרש"ז שכתב מדיליה טעם זה ופסק להלכה דאסור להחזיר אבידה בשבת.

ביאור דברי המשנה בברכות בפלוגותת הרנב"ר והרבינו יהוסף

ודאיירינן בפלוגותת הרנב"ר והרבינו יהוסף, יש לציין בכאן דבר נפלא שכתב מרן החיד"א (ראש דוד פר' לך) בביאור דברי המשנה (ברכות נד.) בפלוגותא דת"ק ור' נתן דת"ק קאמרי עת לעשות לה' הפרו תורתך ור' נתן אמר הפרו תורתך משום עת לעשות לה'. **וביאר החיד"א** דבפלוגותא דהרנב"ר והרבינו יהוסף פליגי, דת"ק סבירא ליה דדוקא בשעת קיום המצוה ממש עדל"ת ומותר להפר התורה וזהו עת לעשות לה' היינו דווקא בהגיע זמן לעשות לה' אזי הפרו תורתך רק אז אמרינן עדל"ת, ור' נתן ס"ל דאפ"י אינו מקיים ממש עתה המצוה אלא שא"א לו לקיים המצוה אחרת התיירו לו מעתה להפר התורה בכדי שיוכל לקיים אח"כ המצוה, וזהו הפרו תורתך כבר מעתה, משום עת לעשות לה' שאח"כ יוכל לקיים מצוות ה'.

תבנא לדינא

זקן ואינו לפי כבודו אי יכול להחזיר לפנים משורת הדין. הרמב"ם והמחבר - ס"ל דיכול, הרמ"א והרא"ש - ס"ל דאינו יכול. **הא דלא אמרינן רב שמחל על כבודו מחול**. דקיי"ל כהריב"ש דבזיון לא מהני מחילה - פרישה, חת"ס, קוב"ש. **אי מהני ברב מחילה בבזיון** רוב הפוסקים ס"ל דלא מהני - תרה"ד, כנה"ג, שאלות, חות יאיר, חת"ס, **אי מהני באב שמחל על בזיונו** - הטורי אבן והמנ"ח - ס"ל דמהני. השאלות, הריב"ש, הכנה"ג, החיד"א, ושו"ת בית יצחק, ס"ל דלא מהני. **להחזיר אבידה בשבת משום עדל"ת** - אסור כיון דאף הבעלים עצמם אין מחזירין אבידתן - חת"ס יד המלך

חמדת הדרוש

נשים שלבשו בגדי כהונה מה הם בלא ילבש

בתורה קבוצתן (כב-ה) לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת ה' כל עשה אלה.

והנה התוס' (קידושין לז) הקשו דלמה לן קרא דנשים פטורות בהבאה וקמיצה תיפק"ל דהם מחוסרי בגדים ואי אפשר לעשות העבודה, ות' בתירוץ א' דמייירי שלבשו בגדים, והקשו האחרונים היאך לבשו בגדים הא עברו על לא ילבש והוי מצוה הבאה בעבירה.

ס"ל כשי' הב"ח דדוקא לויפי אסור בשו"ת חסד לאברהם (מהדו"ת יו"ד סי' ע"ב) תי' דלמאי דכתב הב"ח (יו"ד סי' קפ"ב) דאף מי שלבש כל בגדי נשים אינו עובר אלא אם כוונתו לויפי משא"כ כשאין מתכוון לויפי ליכא איסורא, א"כ הכי נמי ליכא קושיא כלל דלעבודה לבשה ולכך אי לאו קראי לא הוי אסורא משום לא ילבש ולשי' הש"ך דחלק עליו שם הדרא קושיא לדוכתא.

אי היו כשרין לעבודה ליכא פסול דלא ילבש

ובס' באר יהודה (על ספר חרדים עמ' קכ"ה) והגר"י ענגיל (קידושין שם) תי' על פי דברי המהרש"א (נדרים מט): דאיסור לא ילבש אינו אלא בבגד המיוחד לאשה אבל בגד מעיל המיוחד לשיניהם לית ביה משום לא ילבש והנה אם התורה לא הייתה ממעטת נשים מעבודה א"כ יהיו הבגדים עשויין לכל מי שבא לעבוד עבודה הן זכרים הן נקבות, והרי הוא כבגד המיוחד לשיניהם דליכא איסורא, ובוה ויבן דאי לאו קראי דנשים פסולות לא היה איסור דלא ילבש. (וכע"ז) כתב החת"ס (יו"ד סי' ס"ט) לענין אבנט.

עשה דעבודה דוחה ל"ת דלא ילבש

והגר"ח קנייבסקי בקונטרס לכבו ולתפארת עמ' ע"ה) תי' דיש לומר דאתי עשה דעבודה דחיי ל"ת דלא ילבש ואין להקשות מהא

רמיזא דאורייתא

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שביו- יובן ע"ד שפירש הגה"ק מבראשית טו הא דאמרו אל תפרוש מן הציבור דכשואדם חוזר בתשובה לא יחזור רק בעצמו אלא יחזיר בתשובה גם את הציבור ורק אז היצה"ר יהיה מסור בידו, וזהו אל תפרוש מן הציבור דהיינו כשהאדם פורש מהעבירות יהיה עם הציבור דייקא, וזהו כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' בידך אימתי רק כאשר שבית שביו ששבת רבים שיחזרו בתשובה (ישמח משה- יעו"ש י"ב פירושים)

כי תהיין לאיש שתי נשים האחת האובה והאחת שנואה- יבואר עפ"י מאי דאמרו (ברכות סא): צדיקים יצ"ט שופטן רשעים יצה"ר שופטן בינונים זהו שופטן, והרי לאדם שיש לו שתי נשים בחינת זהו שופטן ידע דאי לא יכיר נגעיו ויתודה על עונותיו אזי והיה הבן הבכור לשנייה ח"ו שקודם יקבל עונש ורק אח"כ שכו, משא"כ אם את בן הבכור יכיר לתת לו פי שניים היינו לסור מהעבירות ולעשות מצוות תחתיהם אזי לו משפט הבכורה יתפכח הכל לזכות (חת"ס)

והיה הבן הבכור לשנייה- יש לפרש כיון דאהובה הוא ישראלית יולדת מאוחר יותר כמו באמתנתו שהיה הקב"ה מתאוה לתפלתן והוי עקרו לכן אף את ישראלית שהוא אהובה מאחרת ללדת משום שהקב"ה מתאוה לתפלתה. (תפארת יהונתן)

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו- שמעתי בזה מזקיני כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי שליט"א שביאר דבזה שאין האב ואם לומדים או מתפללים בביתם ואין הבן שומע קול לימוד מאביו וקול שוועת עתירות מאמו אזי אינו פלא שח"ו שאח"כ יצא בן סורר ומורה, וזהו כי יהיה לאיש בן סורר ומורה הטעם לזה כי איננו שומע בקול אביו ובקול אמו שאינו שומע אותם מתפללים או לומדים.

והתעלמת מהם השב תשיבם לאחרי- פסק הרמב"ם דאפי' זקן ואינו פי בכבודו עם כבוד התחיל במצוה חייב להחזיר האבידה, וזהו המרומוז בפסוק והתעלמת מהם והיינו כדרשו חז"ל פעמים שאתה מתעלם כגון זקן ואינו לפי כבודו, ומ"מ אם השב כבר התחלת להחזיר אזי תשיבם לאחרי ואפי' זקן ואינו לפי כבודו. (פני דוד- להחיד"א)

מדור זה נודב ע"י מוקיר רבנן מר אופיר משה הי"ו להצלחה בכל העניינים

מדור זה נודב ע"י מוקיר רבנן מר דורון כהן הי"ו - להצלחת העסק וסייעתא דשמיא

לחידודא

ל"ג אמרו חז"ל שבת ק"ה מניין לנוטריקון מה"ת, וצריך עיון מ"ט לא הביאו מהא דאמרו (יבמות ה') שעטנז עד שיהא שוע טווי ונוז הרי לך נוטריקון מהתורה?
ל"ד מי שצריך לחזור ולברך ברכת המזון מספק האם צריך גם לברך ברכה רביעית שהוא מדרבנן כמו הג' הברכות הראשונות שהם דאורייתא?

פתרון לחידודא- גלינון י"ח

שאלה ל"א < צבור שלא היה להם ספר תורה ביום ב' או ה' בבוקר ורק אח"כ בצהריים בא להם ספר תורה האם יש להם החיוב לקרוא בס"ת באותו יום או ביום שלמחרת?
שאלה ל"ב < כתב המחבר סי' רע"ה ס"ב דבשנים לא חיישינן שמא יטה דיזכיר לו חבירו, א"כ מאי טעמא לא התירו לשנים לרכוב על סוס דאם יבוא לחתוך זמורה יזכיר לו חבירו?
ל"א < בשו"ת מהר"י אסאד או"ח סי' כ"א כתב להלכה דאם על ידי איזה סיבה נתבטל קריאת התורה של שחרית ביום ב' או ה' קורין בתפלת המנחה ג' קרואים.
ל"ב < הוא קושיית המהר"ל, ות' החת"ס למאי דכתב הרא"ש (פ"ג דביצה סי' ב') בשם הירושלמי דטעם שאין רוכבין ע"ג בהמה משום דאדם מצווה על שביבת בהמתו, וביאר בקרבן נתנאל שם דכיון דצער הוא לו כשרוכבין עליה עובר בלמען ינוח שורך וכו' וכה בטור סי' ש"ה, אולם הבבלי לא נקט האי טעמא דאחז"ל דהסוס מתגאה כשרוכבין על רוכבו, א"כ ליכא שום צער, והתיינח באחד רוכב אבל בשנים לא שייך האי טעמא וטעם הוא שביבת בהמה ובוה לא מהני ב'.

מדור זה נודב הרב שמעון בן בריינא והרב חיים ברוך יהודא בן שרה הינדא שליט"א

>>> המשך מעמ' 3

כתב דאפשר דהא אפי' במזיד גם יצטרך לענות אמן למוי דכתב **בנשמת אדם** (כלל ד') דשער וקול אשה הוי רק ערוה דרבנן ואי"צ לחזור ולהתפלל יעו"ש, א"כ ה"ה נמי במי שברך במקום כזה שיצא בדיעבד וצריך לענות אמן אחריו.
לא נתנה תורה למלאכי השרת- ידעים להלכה בזה (ע"ב) לא נתנה תורה למלאכי השרת- כתב בתרומת הדשן (סי' רע"ג) דמהאי שרי להניח על בימת הס"ת ספרים אחרים או לכסות שאר ספרים במפות של ס"ת, דכיון שיש לנו ספרי תורות רבים, ויש לנו ספרים רבים חומשים ומחזורים, ומאריכין בשבתות וימים טובים בבית כ"כ בזמירות מה שלא היה בימים שלהם, א"כ כיון דכמעט א"א ליהור בזה הוי כמה נתנה תורה למלאכי השרת, ויעו"ע בשו"ת רמ"ע **מפאנו** (סי' ק"י) לענין טבילה בזה, ובגלינוני **הש"ס** להגר"י ענגיל (קידושין שם) כתב דתליא בדין אי אפשר לצמצם או לא.

בר"ה וי"כ שאינם יודעים התירו לומר בקול בכדי שילמדו זה מזה, ובלחם חמודות (כ"א אות קכ"ז) כתב דטעם הדבר הוא בכדי לעורר הכוונה, וכתב **המרדכי** (פ"ב דינמא) דליכא למיחש לדברי הפוסקים דאסור להתוודות בקול בכדי שלא לבייש עוברי עבירה דכיון דנהגין שכולם אומרים אותו ויודי אין כאן בושה, ומ"מ כתבו **המג"א** ושאר הפוסקים דאף ברי"ה וי"כ יותר טוב להתפלל בלחש, והאריכו בזה הפוסקים לדינא דאין ואכ"מ.

דף כ"ח

לא יקרא אדם וכו'- מי ששמע ברכה מחבירו שבירך במקום הטנופת אי מותר לענות אמן

לא יקרא אדם קריאת שמע לא כנגד צוואת כלבים וכו'- בשו"ת **חלק לוי** (סי' ל"ז) הסתפק במי ששמע ברכה מחבירו שברך במקום הטנופת או נגד שער אשה אם מותר לו לענות אמן, והביא ראייה ממה שכתב **המג"א** (או"ח סי' ר"ג סק"ז) דמי שברך ברכה לבטלה הוציא אחרים ידי חובתן, אולם זה דווקא אי הוי בשוגג, וכדברי המג"א (שם) דדוקא בשוגג מוציא אחרים ידי חובתן, אולם

מבית ולשומרם בביה"ג להזהר בקדושת התפילין, ולכך כל לנטורינהו טפי עדיף, וכתב **השע"ת** דמ"מ יש להחמיר שיהיה חלל טפה, ובשו"ת **הרמ"א** (סי' ל"ד) החמיר דלא מהני אפי' חלל טפה דהוי בזיון שיושבים על ספסל שיש מתחתיו תפילין, ובשו"ת **עפר יעקב** (סי' י"ד) החמיר לשבת אפי' אם יש שם ספרי קודש אחרים, ובשו"ת **באר עשק** (סי' ק"ט) הקיל לכדבי האהול יעקב.

המגביה קולו בתפלה- מה הדין ברי"ה יום כיפור

(ע"ב) **המגביה קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה**- כתב המחבר (או"ח סי' ק"א ס"ג) יש אומרים שבראש השנה ויו"כ מותר להשמיע קולם בתפלה אפי' בצבור, ומ"מ **כתב הרמ"א** שלא להגביה קול יותר מדאי, ומקור דבריהם הוא משו"ת **מהר"י וויל** (סי' קצ"א), והתם כתב טעמא דמילתא דבריה וי"כ מותר בכדי שילמדו זה מזה משא"כ כל השנה, ואפשר דכוונתו דבכל השנה אדם יודע נוסח התפלה משא"כ

מכתבים למערכת

במדור "חמדת ההלכה" הארכנו בדין אמירה בצדקה אי עושה קנין או רק נדר ונפק"מ לדינא באב שאמר לצדקה אי הבן חייב לקיים אמירתו דאי הוי קנין חייב ואי נדר אינו חייב כיון דמת נפקע הנדר, והבאנו בזה שי' הראשונים והאחרונים שהאריכו בזה טובא.

הרה"ג יואל זלמן זלצור שליט"א - קרית ספר יש לציון מה שכתב בתרועת מלך (סי' ב') בחילוק בין אם היה לעני ידוע או לא היה לעני ידוע דאם היה לעני ידוע אי אפשר לומר דבכה"ג אפי' בצדקה אמירה הוי כקנין משא"כ היכא שאין העני ידוע לא הוי אמירה כקנין וכמו דאמרו הכי גם במכירי כהונה.

הרה"ג אברהם חיים זלמונוביץ שליט"א - ירושלים אפשר לומר דדוקא היכא שאומר הסכום דבזה הראה דגמר בדעתו לתת הוי אמירתו כקנין אולם היכא שהבטיח לעני כסף ולא אמר סכום לא הוי רק כנדה, וחילי מהא דב"ק (לו:) דאמר רב יוסף די עניים אנו, והתם היינו טעמא כיון דהוי ידוע הסכום דתוקע לחבירו נותן לו סלע ולכך זכה באמירתו.

ועוד לשי' הבאנו בזה דכופין על מצוות צדקה דפלוגות הראשונים בזה דשי' בעל המאור ורבינו אשא גאון דאין כופין על הצדקה דהוי אמצוה שמותן שכה בצדה, והריטב"א ס"ל דכופין מפני גדר חוב והבאנו דברי המנ"ח מצוה תע"ט דמתן השכר קאי על טובת הלב אבל על עיקר הצדקה אינו מבואר.

הרה"ג חיים נחום ברוזוקי שליט"א - לונדון יש לציון דמה שהבאתם מדברי הריטב"א כתב בזה המל"מ ה' עבדים פ"ג דלדברי הריטב"א אף בהענקה כופין דלדברי הרשב"א אין כופין אולם לדברי הריטב"א דבצדקה כופין גדר החוב אם כן כל שכן הענקה דהוא חוב גמור דאף שעבודא דרבי נתן יש בה (כקידושין י"ז) אזי ודאי שכופין.

הרב משולם יוסף גליקמן שליט"א - בני ברק לדברי הריטב"א יקשה למאי בעי טעמא דמפני גדר החוב הא כי היכי דאמרו בחולין (קמ"א) דגזיא לאימיה ונגדיה רבי יהודה הוי דכופין על מצוה שמת' בצדה והטעם כיון דיש בה לאו ולוקין עליה א"כ גם בצדקה יש ללאו דלא תקפוין דיק, ומש"ה כופין ולא מטעמא דחוב הוא.

מחמדי התורה: בגוף השאלה על השיטות שאין כופין על הצדקה הא הוי מצוה שיש בה נמי לית כבר האריכו בזה האחרונים טובא.

במדור "חמדת הדרוש" הארכנו בכמה אנפין לבאר המדרש אמר הקב"ה לישראל לא לרעתכם נתתי לכם הברכות והקללות, אלא להודיעך דרך טובה שיבחרו אותה כדי שיתלו שכר מנין ממה שקרינו ראה אנכי.

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א - ירושלים ראיתי בברך משה דף צ"ז שביאר בהקדם דברי הצ"ח דמפי העליון לא תצא הרעות דאפי' הפרעניות הבאות על האדם הכל לטובה לזכוכי לעולם שכולו טוב, רק שהאדם בעוה"ז אינו רואה זאת לנגד עיניו, וחושב שיש רעה וטובה, וביאר בזה הענין חיים ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה דרך "היום" בחיית העוה"ז נראה שייך ברכה וקללה אולם לעוה"ב בין האדם שהכל לטובה, ובהו יבואר המדרש לא לרעתכם נתתי הברכות והקללות היינו אפי' הקללות ברכות הם, אלא להודיעך דרך הטובה שהיסורים הם טובה לאדם לעוררו לילך בדרך טובה, וראיה לזה ממה שקרינו ראה אנכי נותן לפניכם "היום" דרך בעוה"ז נראה רע משא"כ לעוה"ב.

במדור "לחידודא" בשאלה ל"ב שאלנו מ"ט אסרו לרכוב שניים על סוס הא כי היכי דפסקינן סי' רע"ה דבשנים לא חיישינן לשמא יטה נמי אל לחוש שמא יחתוך זמורה. (יעו"ע בפתרון לחידודא)

הרה"ג אלימלך בלום שליט"א - חיפה יש לתרץ בב' אנפין א' למאי דכתב במשנה ברורה שם בשם המג"א דדוקא לענין קריאה התירו שהוא מצוה אבל לא לענין רשות א"כ לא קשה מידי. ב' דדוקא בעסקינן לקרות יש לנו לומר דע"י קיום מצוה יש להם סייעתא דשמיא ויכירו אחד לחבירו, משא"כ בלרכוב על סוס.

במדור "חמדת הדף" בדף ט': דהיאך אמר שירה על מפלת רשעים הא אמר הקב"ה מעשי ידי טובעין ביים ואתם אומרים שירה.

הרב יוחנן גרוס שליט"א - בני ברק יש לציון תל' המהרש"א גופיה שתירץ דדוקא באותו זמן אסור משא"כ לאחר המעשה מותר ולכך אומרים שירת היים בשביעי של פסח על הנס שכבר נעשה ובכה"ג מותר וכעין התי' שהבאתם מהחיד"א פר' בשלח.

הרב נחום יואל דנציגר שליט"א - ירושלים יש לציון באן דבריו הנודעים מעשי ידי טובעים ביים ואתם אומרים שירה הדמלאכים בקשו שהקב"ה יפתח אזניהם של המצרים וישמעו את שירתם ועי"ז ימותו, ולזה אמר להם הקב"ה דכל מדותיו מדה כנגד מדה וכיון שהם זרקו ליאור את ישראל גם הם יטבעו ע"י היים ולא ע"י שירה, וזהו מעשי ידי היינו ישראל טובעים ביים המצריים הטביעו אותם ביים ואתם אומרים שאני אהרוג אותם ע"י שירה.

ושם בדף י': בעי רחמי עליהו דליהדריה בתשובה הארכנו בקושיית המהרש"א היאך בקשה כן הא הכל בידי שמים חוף מיראת שמים והיאך יכולים כלל לבקש על חבירו שישוב בתשובה הא הכל בידי שמים והבאנו בכמה אנפין שתי' האחרונים בדברים נפלאים.

הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א - בני ברק מח"ס גם אני אודך יש לתרץ דכיון שעל ידי שהוא מתפלל על חבירו הוא מקבל על זה שכר אם כן הוא גם לטובתו ובכה"ג יכול להתפלל שחבירו יחזור בתשובה דגם הוא נשכר עבור זה.

ושם בדף י': דאמר רבי טרפון וסכנתי עצמי מפני הלסטים והבאנו מדברי האחרונים שהאריכו היאך היה מותר לו להכניס עצמו לידי סכנה והביא מכאן הגר"י ענגלי ראייה להניי שיטות דמתור לאדם למסור נפשו על כל מצוה.

הרב מנחם עוזיאל שוורץ שליט"א - קרית ספר לכאורה אפשר לומר דלמאי דביאר רש"י טעם דר' טרפון בכדי שלא ילמדו התלמידים ויראו אותו נוהג כמנהגו, הרי דהיה בפרהסיא ובכה"ג כתבו התוס' כתובות דלכו"ע יכול למסור נפשו.

מחמדי התורה: לענ"ד אין זה מן הדומה דהתם הויא איסור ממש ולכך קאמרו דבפרהסיא יכול למסור נפשו על כל מצוה משא"כ כאן הלא קיים מצוות קריאת שמע אלא שהטה לקרות ובכה"ג לא ס"ל להתוס' דמתור להסתכן.

ושם בדף י"ג: כל המאריך באחד מאריכו לו ימיו ושנותיו ובלבד שלא יאריך בד', הבאנו דברי השיח השדה דהוכיח ממה שכתב רש"י דבאות ד' יאריך עד כשיעור שיעשנו בלבו יחיד בשמים ובשר הרי דצריך להאריך בד' משך כל זמן הכוונה ומכאן דלא מהני כוונה תוכ"ד ואם לא כוון מתחלה על אף שכוון תוכ"ד לא יצא.

הרה"ג אברהם נתן הכהן גליק שליט"א - ירושלים יש לציון מש"כ בשו"ע סי' ס"א ס"ז דהא שאמרו להאריך בד' אין הכוונה להאריך ולמשוך בקריאת הדי' שהרי כל אות שבסוף התיבה ואין הנקודה תחתיה היא נחטפת לגמרי, אלא שיאריך במחשבתו והרי מזה ראייה להיפך דמהני תוכ"ד ככוונה.

ושם בדף ט"ו: הקורא את שמע צריך להשמיע לאזניו הארכנו אי צריך לכתחלה משמע ואינו מעכב בדעיבד או דמשמע אפי' בדעיבד ומעכב, והבאנו שי' רש"י דצריך הוא רק לכתחילה, והתוס' ס"ל דצריך משמע אפי' בדעיבד.

הרה"ג ר' מנחם מענדל גייגר שליט"א - אשדוד מול' הגליון תורה ושבט יש לציון ב' מקומות דכתבו התוס' דצריך אינו אלא לכתחילה וכדברי רש"י שהבאתם כאן, א' כתבו התוס' מגילה א"ח בהא דאיתא התם דבעי למימר ועשרת בני המן בנשימה אחת וכתבו התוס' דאפי' דצריך מ"מ אם לא אמר בנשימה אחת יצא ידי חובתו, ועוד כתבו בכתובות.

מחמדי התורה: מפורסמים דברי המהרש"א קידושין דאין להקשות סתירה מדברי התוס' שבמקום אחד למקום אחר דהרבה בעלי תוס' היו ויכול דכל אחד אמר דבר אחר.

<p>גליון זה נדבת ידידנו מר אריאל עובדיה הי"ו מעלה אדומים לעילוי נשמת אביו ר' ירמיהו יוסף בן חיים ז"ל נלב"ע י"ח אלול תשמ"ט תנצב"ה</p>	<p>גליון זה נדבת ידידנו הרב אברהם מנשה רפפורט שליט"א קרית ספר לעילוי נשמת אביו הרה"ח יעקב גדליה בן ר' מרדכי אהרן ז"ל נלב"ע ט"ז אלול תשכ"ב תנצב"ה</p>	<p>סימן טוב ומזל טוב ברכת מזל טוב לאמ"ר שליט"א הגאון רבי חיים יעקב שוורץ שליט"א דומ"ץ דק"ק צאנז לרגל אירוסית בתו תחי' בשעט"מ עב"ג החתן הרה"ג יהודה אשר שוורץ שליט"א ביתר עילית ויה"ד שהזיווג יעלה יפה ואך ששון ושמחה ישגם ברכות עד בלי די ובכל אשר יפנו יעליח ה' דרכם ויזכו לבנות בית לתפארת אבותם ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות בנקל ובהרחבת הדעת</p>	<p>גליון זה נדבת ידידנו הרב משה חיים יוספוביץ שליט"א קרית צאנז נתניה לרגל אירוסית בתו בשעט"מ עב"ג הבה"ח החתן מורנו משה אהרן הלוי סגל שליט"א מבחרי ישיבת צאנז בן הרה"ג אליעזר שליט"א - ביתר עילית ויה"ד שהזיווג יעלה יפה ויזכו לבנות בנין לתפארת ויזכו לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות בנקל ובהרחבת הדעת אמן וברכת מזל טוב מיוחדת לסבים הדגולים הגאון המפורסם רבי שלום אייזנברג שליט"א דומ"ץ ק"ק צאנז ירושלים והגאון רבי שמעיה יוספוביץ שליט"א קרית הבעש"ט שיזכו לרות נחת מכל יצ"ח בנקל ובהרחבת הדעת</p>
---	--	---	---

כל המעונין להצטרף למנויים ישלח מייל לדוא"ל הנ"ל

לתגובות והערות להרב שלמה שוורץ פקס 077-3013270 או לדוא"ל : s25@bezeqint.net או לכתובת רח' ח-ן 3/5 קטמון לידי מערכת "מחמדי התורה" לתרומות והנצחות 054-8439495

גליון הבא יו"ל בעזה"ת ראש השנה תשע"ג הבעל"ט